

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΒΙΩΜΑΤΑ, ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ, ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Τα ατίθασα νεανικά μυαλά

Το κείμενο δημοσιεύτηκε στην ηλεκτρονική σελίδα της εφημερίδας Ελευθεροτυπία, enet.gr, το Νοέμβριο του 2009 και προσπελάστηκε το Δεκέμβριο του 2020. Έχει αναρτηθεί στη στήλη «Επιστήμη-Νευρολογία» του ιστότοπου της εφημερίδας.

Αυθόρμητοι, αντισυμβατικοί, διαρκώς έτοιμοι να μπλέξουν στους πιο απίστευτους μεπελάδες· με τέτοιους αρνητικούς χαρακτηρισμούς περιγράφουν συνήθως οι ενήλικοι την «ανώριμη» συμπεριφορά των εφήβων.

Πέρα όμως από αυτή την κοινότοπη γονεϊκή γκρίνια, η οποία επιβαρύνεται και ενισχύεται από απλοϊκές ηλικιακές προκαταλήψεις, θα άξιζε ίσως να αναρωτηθούμε με ποιον τρόπο οι πρόσφατες μελέτες των νεανικών εγκεφάλων επιχειρούν στις μέρες μας να διαφωτίσουν -και ενδεχομένως να «εξηγήσουν»- τη φαινομενικά επιτόλαιη, ανεύθυνη και ενοχλητικά αντισυμβατική συμπεριφορά των ατόμων που βρίσκονται στην εφηβική ηλικία.

Η συνήθης στάση των ενηλίκων απέναντι στους εφήβους παραμένει αμετάβλητη εδώ και αιώνες: με περισσή ευκολία τούς ψέγουν¹ και τους καταδικάζουν, επειδή έχουν την τάση να μπλέκουν σε μεπελάδες που, σύμφωνα με τους ενηλίκους, θα «μπορούσαν» κάλλιστα ή θα «όφειλαν» να αποφεύγουν. Είναι όμως η ανευθυνότητα ή η επιπολαιότητα, που συχνά επικαλούνται γονείς και δάσκαλοι, μια επαρκής, ή έστω ικανοποιητική, εξήγηση της εφηβικής παραβατικής συμπεριφοράς;

Πλήθος κοινωνιολογικών, ψυχολογικών και ψυχαναλυτικών μελετών έχουν κατά καιρούς δοκιμάσει, χωρίς επιτυχία, να εξηγήσουν και να αιτιολογήσουν την αντικοινωνική συμπεριφορά πολλών νέων. Ωστόσο, όπως υποδεικνύουν ορισμένες πρόσφατες νευροψυχολογικές έρευνες, η συνήθης αντισυμβατική συμπεριφορά των εφήβων ίσως θα μπορούσε να γίνει περισσότερο κατανοητή, και ενδεχομένως να εξηγηθεί, αν επικεντρώναμε το ενδιαφέρον μας όχι αποκλειστικά σε εξωγενείς παράγοντες, όπως η κοινωνία, η οικογένεια ή το σχολείο, αλλά και σε ενδογενή² βιολογικά αίτια, όπως είναι η ανάπτυξη και οι ιδιαιτερότητες της λειτουργίας των νεανικών

1: ψέγω: επικρίνω, κατακρίνω, μέμφομαι

2: ενδογενή: αυτά που δημιουργούνται από εσωτερικά αίτια

εγκεφάλων καθώς πασχίζουν να προσαρμοστούν σε ένα άγνωστο και εν πολλοίς εχθρικό κοινωνικό περιβάλλον!

Πάντως, θα έπρεπε να είναι απολύτως σαφές σε γονείς και εκπαιδευτικούς ότι η κατανόηση των δυνατοτήτων και των ορίων που εμφανίζει ο ανθρώπινος εγκέφαλος στις διάφορες φάσεις της ανάπτυξής του -από την παιδική ηλικία μέχρι την ωριμότητα- είναι ένα ζήτημα ζωτικής σημασίας, αφού από αυτήν εξαρτώνται τόσο η εκπαιδευτική πολιτική που επιλέγουμε όσο και τα κριτήρια αξιολόγησης των νεαρών ατόμων.

A3. Με αφορμή το παραπάνω κείμενο που διαβάσατε στην τάξη, αποφασίζεις να πάρεις τον λόγο και σε μία σύντομη ομιλία (200-250 λέξεις) παρουσιάζεις παραδείγματα από την προσωπική σου ζωή, με τα οποία δείχνεις τη διαφοροποίησή σου από τον κόσμο των ενηλίκων και εκθέτεις τον σημαντικότερο λόγο που σε ωθεί να αντιδράς στις παρατηρήσεις των ενηλίκων.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό Κείμενο

ΘΕΩΝΗ ΚΟΤΙΝΗ (1967-)

Μπάμιες

Το κείμενο που ακολουθεί είναι μία μικροαφήγηση (ιστορία μπονσάι) της Θεώνης Κοτίνη που δημοσιεύτηκε στις 11-02-2018 στον ιστότοπο <https://bonsaistoriesflashfiction.wordpress.com/2018/02/11/theoni-kotini-tramies/>. Η Θεώνη Κοτίνη είναι συγγραφέας και εργάζεται ως φιλόλογος στη Μέση Εκπαίδευση.

Σήμερα στο μεσημεριανό έχουνε μπάμιες. Δεν του αρέσανε ποτέ. Σκαλίζει το πιάτο ξεφλουδίζοντας με το πιρούνι τη σάρκα, αποκαλύπτει τα σπόρια γυμνά. Μέσα σαρδόνια³ οδοντοστοιχία, σαν τη γκριμάτσα της συνάθροισης γύρω από το τραπέζι. Σκυθρωποί, μαλωμένοι ή έτοιμοι να μαλώσουν σε λίγο, μάνα πατέρας παιδιά.

Λαδερές με φρέσκια ντομάτα, κόκκινη όπως η αιματοχυσία γύρω απ' το στρωμένο τραπέζι. Πράγματι, δεσμοί αίματος. Τόσο που σου 'ρχεται να πάρεις το μαχαίρι του ψωμιού και να διαρρήξεις όλα ετούτα τα δεσμά, να το βυθίσεις στην καρδιά αυτού του λάκκου που είναι γεμάτος γεύματα κυριακάτικα και αιτιάσεις και παράπονα και ξεχασμένες τώρα ήδη εκδρομές στη θάλασσα. Η μάνα του τις φτιάχνει με κοτόπουλο. Ανάμεσα στα ξεδοντιάρικα ούλα του λαχανικού η μυρωδιά εκείνη. Σφαγμένου ζώου όπως της μάνας του τα μάτια, όταν για όλα μετανιώνει, σαν του πατέρα του τα μάτια, όταν στριμώχνεται να αρθρώσει κάποια αλήθεια. Όπως τα μάτια τα δικά του, όταν σηκώνει το κεφάλι από το πιάτο να απαντήσει γιατί δεν του αρέσει το φαΐ, τι διάβολος τον πιάνει κάθε μέρα και δεν μιλάει κι όλο θυμώνει και κλειδώνεται.

---

³ σαρδόνια (μόνο στην έκφραση σαρδόνιο γέλιο): εκφράζει μια διάθεση χλευαστική και χαϊρέκακη

Σκαλίζει αμίλητος τις μπάμιες. Μέσα όχι δόντια μα σφυριά, πολλά πολλά σφυριά, όπως εκείνα που στα δώδεκα του αυλάκωναν το πρόσωπο, κι όποτε γύριζε να δει κατά τον κόσμο, άνθιζαν σαν ντροπή που αδέξιος υπήρχε. Μπάμιες όπως η γλίτσα⁴ της στοργής που για να σου δοθεί, πρέπει να καταπιείς όλο το σάλιο της υποταγής, της ενοχής που είσαι εσύ και δεν τους μοιάζεις, που θες αλλού να πας, να είσαι γυμνός και να πεινάς δική σου πείνα. Μπάμιες, κουμπωμένος καρπός του θυμού που δεν ωριμάζει μα σαπίζει σε μαλακή γλοιώδη αυτολύπηση.

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα παραγωγής λόγου που σου δίνονται. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Ο αφηγητής περιγράφει μια σκηνή της καθημερινότητάς του με την οικογένειά του. Να παρουσιάσεις τους προβληματισμούς και τα συναισθήματα που βιώνει ως νέος σε σχέση με το οικογενειακό κλίμα. Ποια είναι, κατά τη γνώμη σου, η σχέση που έχει με τον πατέρα και τη μητέρα του;

ή

2. Στο κείμενο ο αφηγητής βιώνει αρνητικά συναισθήματα μέσα στην οικογένειά του. Να υποθέσεις ότι είσαι ο αφηγητής της ιστορίας και να γράψεις ένα σύντομο διάλογο με τον πατέρα ή τη μητέρα σου, στον οποίο εκμυστηρεύεσαι όλα τα συναισθήματά σου για τη στάση του/της απέναντι σου.

Μονάδες 25

---

⁴ γλίτσα: στρώμα λιπαρούς βρομιάς